

به نام خداوند جان و خرد

صور تجلسه

جلسه بیستم فرهنگستان علوم پزشکی - واحد جنوب - ۱۴۰۳/۳/۶

محل جلسه: صدا و سیمای استان فارس - دفتر مدیرکل

موضوع جلسه: سواد سلامت و جامعه دانایی

جلسه با قرائت آیاتی از قرآن کریم و همچنین یاد و خاطره شهیدان خدمت به خصوص ریاست محترم جمهوری و همراهان محترم آغاز شد.

استاد لنگرانی

فرهنگستان علوم پزشکی از مردادماه ۱۴۰۱ کارگروه‌های استانی را کلید زد. اولین کار گروه استانی در استان فارس تحت عنوان کارگروه جنوب کشور با همکاری اساتید استان بوشهر شروع به کار کرد. این جلسه بیستمین جلسه این کارگروه می باشد.

در ارتقای سلامت، باید چارچوبی برای اظهار نظر در بحث های رسانه ای داشته باشیم. توانمند سازی افراد جامعه برای حفظ و بهبود سلامت جامعه محور ارتقای سواد سلامت است. اولویت بندی در این میان مهم است. مثلا مثل چاقی و یا مصرف دخانیات که در خانم‌ها رشد بیشتری تا آقایان داشته باید ریشه یابی شود. یا بحث مهم ورزش و فعالیت بدنی. در موضوعات سواد سلامت به عناوینی چون سلامت روان، پیشگیری از سوانح و حوادث، پیشگیری از اعتیاد و سلامت جنسی در سطح جهانی توجه بیشتری شده است.

راهنماهای ارتقای سواد سلامت

- بازاریابی اجتماعی
- آموزش
- سیاست گذاری
- تغییر سیستم
- محیط حمایتی

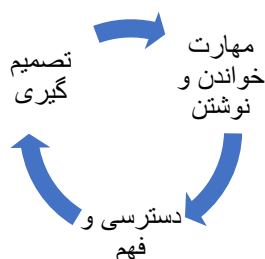
مدل ساماندهی اجتماعی می تواند جمع کننده همه این پنج راهبرد باشد.

- توجه به همبافت و فرهنگ

- توجه به ریشه مسایل
- تصمیم گیری مشارکتی؛ که در این زمینه هم درون بخشی و هم برون بخشی مشکل داریم.
- تمرکز بر موضوعات مشخص
- امکان مشارکت فعال برای همه زیرمجموعه های جمعیت کل
- توانمند کردن و حفظ توانمندی برای تغییر
- بازخورد به جامعه

سواد سلامت:

نشان دهنده مهارت های شناختی و اجتماعی است که انگیزه و توانایی لازم برای دسترسی، درک و کاربرد اطلاعات در حوزه سلامت را فراهم می‌سازد.

سطح سواد سلامت:

۱. کاربردی: باید بتواند اطلاعات مراقبت سلامت را درک کند. برچسب غذا دارو را بخواند، فرم رضایتنامه بیمارستان را پر کند.
۲. سواد مفهومی: جستجو - درک - ارزیابی - استفاده (انتخاب های آگاهانه برای کاهش مخاطرات سلامتی - بهبود کیفیت زندگی)
۳. سطح توانمندسازی: بهبود در نقش فردی به شهروندی فعال و ایجاد شهروند قوی...

سواد سلامت روان:

دانش و باورها در مورد بیماری های روان

- چگونه سلامت روان را به دست بیاوریم و حفظ کنیم
- شناسایی بیماری های روان و راه های معالجه آنها
- انگ زدایی

- مهارت های فردی

مطالعات ایران:

نمره سواد سلامت در ایران پایین است. نمره مردان سالمند بیشتر از زنان بوده است. این نمره با عواملی نظیر سطح آموزش و تحصیلات فرد، بیکاری و طبقه اجتماعی مرتبط است.

ارتقای سواد سلامت یک وظیفه حاکمیتی است.

یک موضوع فردی نیست. سطح بالاتر سواد سلامت، ایجاد مزیت اجتماعی می کند و بر میزان بهره مندی از خدمات سلامت و پیامدهای سلامت تاثیر تام دارد. لذا ارتقای سواد سلامت یک وظیفه حاکمیتی است که دولت ها و نظام های سلامت باید به آن بپردازند.

سواد سلامت در اسناد بالادستی سلامت:

در اسناد بالادستی از جمله سیاست های کلی سلامت بر آن تاکید شده است. اما در پایش آن ضعف داریم. همچنین برنامه های دولت ها در این موضوع کافی و موثر نبوده است.

در حین اپیدمی کووید-۱۹ تجربیات مهمی در خصوص اهمیت سواد سلامت به دست آمد. ترویج خرافاتی چون درمان با ادرار شتر تا هجمه رسانه ای واکسن گریزها که نرخ بالاتر مرگ و میر در برخی استان ها نظیر قم را رقم زد.

فرهنگ و جامعه با نظام آموزشی و نظام سلامت سواد سلامت را شکل می دهد.

مدل ادغام یافته و مفهومی سواد سلامت:

مدل ساده ای نیست و پیچیده است. خلاصه این مدل اینکه محیط پیام رسانی، محتوای درست و روش انتقال پیام و یک رسانه درست می تواند باعث ارتقای سواد سلامت شود.

ارزش علم شهروندی: جامعه دانایی Citizen Science

۳۰ سال است که مطرح شده است و می تواند یکی از اولویتهای ما باشد.

تعریف آن این است که شهروندان در جمع آوری اطلاعات و همکاری علمی در مطالعات و پژوهش ها حضور پیدا کنند.

رویکرد علم شهروندی:

۱- تبادل و اطلاع رسانی نتایج علمی به شهروندان با زبان عامیانه جهت ارتقای آگاهی شهروندان - بطور میانگین سالی ۶۱ هزار مقاله در زمینه علوم سلامت فقط در کشور ما تولید می‌شود که تعداد کمی به صورت عامیانه توضیح داده می‌شوند.

۲- بکارگیری شهروندان به منظور گردآوری و پایش داده‌ها و شواهد

۳- شهروندی علمی که به تسهیم حکمرانی، سیاست‌گذاری، قدرت و امور سیاسی و علم با شهروندان باور دارد.

منتقدین علم شهروندی مثل فیلیپ میروفسکی معتقدند جهان سرمایه گذاری از عنوان علم شهروندی در حال سوء استفاده است و تلاش دارد حتی هزینه پژوهش را بر گردن مردم بگذارد. از سوی دیگر به بهانه تحقیقات از اطلاعات شخصی افراد بهره برداری کند؛ مثل برخی تحقیقات ژنتیک.

در سیاست‌های کلی علم و فناوری کشور در تاریخ ۱۳۹۳/۶/۲۹ تقویت عزم ملی و تقویت و گسترش گفتمان علمی ذکر شده است.

در سیاست‌های کلی سلامت در تاریخ ۱۳۹۳/۱/۱۸ بر آگاه سازی مردم از حقوق و مسئولیت‌های اجتماعی و فردی و همچنین افزایش آگاهی مسئولیت پذیری با استفاده از ظرفیت‌های نهادها و رسانه‌ها تاکید شده است.

استان فارس می‌تواند ظرفیت‌های خاصی آماده کند. کمیته بهداشت دهان و دندان و کمیته رصد شاخص‌های سلامت تولیدات خوبی در کارگروه جنوب داشته‌اند که می‌توانند مبنای افزایش علم شهروندی قرار گیرند. حتی ترجمان مطالعات بالینی می‌توانند به زبان عامیانه باعث ارتقای سلامت شوند.

مثلا وقتی جامعه بداند بر اساس داده‌های بیمارستان پیوند بیشترین رشد علت نارسایی کبد، کبد چرب و بیماری‌های متابولیک بوده است این می‌تواند به زمینه‌ای برای اصلاح سبک زندگی تبدیل شود.

داده‌های ما نشان می‌دهد ۳۰ درصد تصادفات تحت تاثیر مصرف موادی چون الکل یا مواد روانگردان بوده است. نشر این مطالب می‌تواند در پیشگیری از حوادث نقش داشته باشد.

توجه به این‌ها و بیان اطلاعات و آمار درست و علمی اعتماد به رسانه را نیز بیشتر می‌کند و این یک منفعت دوسویه است.

استاد دکتر ملک حسینی:

اَلْعِلْمُ سُلْطَانٌ؛ تاریخ را حتما بخوانید. تا ریشه پیشرفت‌ها را دریابید. ما از نظر علمی خیلی عقبیم و باید تحقیق کنیم که چرا عقبیم.

در طول تاریخ خرافات مهمترین مانعی است که جلوی پیشرفت را می‌گیرد. اروپا اگر پیشرفت کرد برای این بود که خرافات را کنار گذاشت. گاليله اولین دانشمندی بود که در اروپا علم درست را پایه‌ریزی کرد.

بخصوص در مورد پزشکی تلویزیون نباید مرکز خرافه‌پراکنی باشد. ایران کشور با دانشی بوده و یکی از بزرگترین خاستگاه‌های دانش ایران بوده است. همینطور در مورد اسلام نیز اینگونه بوده است.

استاد دکتر نجابت:

نظارت بر محتوای رسانه باید باشد. مثلاً در مورد خودکشی، به نظر می‌رسد که روبیکا خودکشی را تبلیغ می‌کند!!!

استاد دکتر پاکشیر:

صدا و سیما می‌تواند نقش بسیار بزرگی در ارتقای سواد سلامت بهداشت دهان و دندان داشته باشد و دانشگاه بزرگی است برای ارتقای سلامت. آماده هرگونه همکاری با صدا و سیما برای این منظور هستیم. در شورای سلامت صدا و سیما زیر کمیته‌هایی وجود دارد که می‌توانیم با آنها همکاری کنیم؛ هم برای مردم و هم برای والدین و کودکان آنها برنامه‌هایی داشته باشیم.

دکتر پهلوانیان:

منزلت ظرف به منزلت مظروف است.

ارزش و جایگاه صدا و سیما به ظرفیت اساتید است. حضور اساتید در اینجا باعث افتخار می‌باشد. امید است این جلسه گامی برای استفاده هوشمندانه‌تر از ظرفیت پزشکی موجود در استان باشد و بتوانیم برای ارتقای سواد سلامت گامی برداریم.

اَلْعِلْمُ عِلْمَانِ: عِلْمُ الْاَدْيَانِ وَ عِلْمُ الْاَبْدَانِ ... تعالی روح و بالندگی بدن

به مناسبت بزرگداشت فیلسوف ملاصدرا باید بدانیم که تنها اندیشمند دنیا هست که نفس و روح را زایده تن می‌داند. تن میوه‌ای می‌دهد که نفس و جان است. تعامل و رفت و آمد جدی بین روح و تن است. همین اندیشه اگر در تمام علم پزشکی نفوذ کند می‌تواند تحول ایجاد کند. همگان مرگ را عدم همراهی تن و روح می‌دانند. ملاصدرا می‌گوید غیر از مرگ ناگهانی، این روح است که بدن را رها می‌کند. بر مبنای مطالب بیان شده باید بتوانیم طراحی جدیدی از برنامه‌های سلامت محور داشته باشیم که بر اساس دانش باشد و نه داده. در اطلاعات زرد فضای مجازی گیر نکنیم و خرافه را بشناسیم.

برنامه پزشکی شبکه فارس ۶ ماه است که پخش سراسری می‌شود.

استاد دکتر لنکرانی:

پیشنهاد می‌شود با محوریت شخصیت علامه قطب الدین شیرازی که همایش بزرگداشت ایشان مفتخر به دریافت پیامی بسیار عمیق از رهبر فرزانه انقلاب گردید، قرارگاهی برای ترویج میراث علمی و نیز ارتقای سواد سلامت در استان فارس تشکیل شود. اینکار پرچمی باشد برای ارتقای سواد سلامت استان.